

COVID-19 Gölgesinde Kişisel Verilerin Korunması

Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde başlayıp tüm dünyaya yayılan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi (*salgın hastalık*) ilan edilen Covid-19 birçok konuya bakış açımızı ve pratiği yeniden şekillendiriyor.

Bu hususların başında da 7 Nisan 2016 tarihinde hayatımıza giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("**Kanun**") ve ardından çıkarılan ikincil mevzuat çerçevesinde düzenlenen kişisel verilerin korunması geliyor.

Kanun'un düzenlemesine göre;

- Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi "Kişisel Veri"
- Kanunda sınırlı şekilde sayılan ve yorum yoluyla genişletilemeyen; kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri ise "Özel Nitelikli Kişisel Veriler"dir.

Covid-19 nedeniyle özel nitelikli kişisel veri kategorisi olan "sağlık verisi" ayrı bir önem kazanmış durumda.

Sağlık Verisi ve İşlenme Şartları

Sağlık verisi, gerçek bir kişinin fiziksel veya ruhsal sağlığı ile ilgili her türlü veri ile kişiye sunulan sağlık hizmetleri ile ilgili bilgilerdir. Örneğin; tahlil sonucu, kişinin geçirmiş olduğu hastalıklar ve kullandığı ilaçlar, kronik hastalığı gibi veriler kişisel sağlık verileridir. Sağlık verisi, özel nitelikli kişisel veri olduğundan Kanun'un 6. maddesinde düzenlenen özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartlarına tabidir.

Kanun'un 6. Maddesinde yer alan ana kurala göre, özel nitelikli kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenemez.

"Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır."

Ancak, yine Kanun'un 6.maddesinde bu yasağın bazı istisnaları vardır. Buna göre, bir sağlık verisi aşağıdaki istisnai nedenlerle ilgilinin açık rızası olmaksızın da işlenebilir:

- (a) Kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanın planlanması ve yönetimi amacıyla
- (b) sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenmesi.

Kişisel verilerin yukarıda belirtilmiş olan işleme şartları Kanun'da sayma yoluyla belirlenmiş olup, bu şartlar genişletilemez niteliktedir.

Hükümde belirtilmiş olan sır saklama yükümlülüğü ise, bir sözleşme ilişkisi kapsamında sır saklama yükümlülüğü altında olan kişiler değil; doktorlar ve avukatlar gibi mesleği nedeniyle yasal olarak sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilerdir.

Ayrıca yine aynı hükümde ifade edilen yetkili kurum ve kuruluşları ise, a)'da belirtilen amaçların yerine getirilmesinde rol oynayan ve yetkili olan kurum ve kuruluşları ifade etmektedir.

Örnek vermek gerekirse; il sağlık müdürlükleri, yetkilendirilmiş laboratuvarlar sağlık verilerini salgın hastalık durumunda kamu sağlığının korunması kapsamında işleyebilirler. Aynı şekilde evde bakım ve tedavi hizmeti veren yetkilendirilmiş kuruluşlar da tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla sağlık verilerini işleyebilirler.

Özetlemek gerekirse, sağlık verileri ancak ilgilinin açık rızası ile veya yukarıda a) ve b)'de belirtilen nedenlerle işlenebilir.

Ancak söz konusu istisnalar yorumlanırken çok dikkatli olunmalı ve özellikle "kamu sağlığının korunması" istisnası altında sağlık verisine ulaşmak ve ulaşılan verilerin herkes tarafından işlenebileceği gibi bir sonucuna varılmamalı.

Ayrıca, bütün durumlarda, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınmasının şart olduğunun da altını çizmek gerekir.

Covid-19 Nedeniyle Sağlık Verilerinin İşlenmesi

Covid-19'un kuluçka süresinin 1 ilâ 14 gün arasında olması ve insandan insana kolaylıkla bulaşabilmesi nedeniyle işverenlerin iş yerindeki sağlık ve güvenliği koruma, plaza ve bina yönetimlerinin ise alanlara kontrollü girişlerin sağlanması ve önleyici tedbir alınması amacıyla çeşitli uygulamalar geliştirdiği görülüyor.

Bu uygulama örneklerinden bazılarını incelemek gerekirse;

- **Bina girişlerindeki resepsiyonlarda, binaya girmek isteyen kişilerin hasta olmadıklarına dair beyan vermelerinin istenmesi**

Kişinin hasta olduğu veya olmadığına ilişkin bir beyan, kişinin sağlık durumuna ilişkin bir bilgi olduğundan sağlık verisi, yani özel nitelikli kişisel veridir. Bu nedenle yukarıda açıklamış olduğumuz şartlar dâhilinde işlenmesi gerekecektir.

Öncelikle kişi, toplanan kişisel verilerinin nasıl işleneceğine ilişkin olarak aydınlatılmalı, ardından da açık rızası alınmalıdır. Ancak açık rıza alınması yolu tercih edilmeyecek ise bu durumda yukarıda açıklanmış olduğu üzere kamu sağlığının korunması amacıyla yalnızca sır saklama yükümlülüğü altında olan işyeri hekimleri tarafından işlenmelidir. Sır saklama yükümlülüğü altında olmayan güvenlik görevlisi, idari işler çalışanları gibi kişilerin bu verilere erişmesi engellenmelidir.

Ayrıca elde edilen bu sağlık verilerinin güvenliğinin de mevzuata uygun yöntemlerle sağlanması gerekmektedir.

- **Çalışana ait sağlık verilerinin tedbir almak amacıyla grup şirketlerine aktarılması**

Sağlık verilerinin işlenmesi ve aktarılması için ya ilgili kişiden açık rıza alınması gerekmekte ya da yukarıda da ifade edildiği üzere kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanını planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenmesi gerekmektedir.

Bu doğrultuda tedbir almak isteyen işveren şirket ya sağlık verilerinin işlenmesi ve grup şirketlerine aktarılması için ilgili çalışandan açık rızasını almalı ya da bu veri işleme ve aktarma süreci sır saklama yükümlülüğü altında bulunan işyeri hekimleri arasında gerçekleşmeli ve başka çalışanlar tarafından bu verilere erişilmemelidir.

- **İşverenin, çalışanların seyahat ettiği tarih, ülke, şehir bilgilerini talep etmesi**

İşveren, dünya çapında bir salgın olması nedeniyle Covid-19'un yoğun olarak görüldüğü ülke veya şehirlere giden çalışanlarını takip ederek, önleyici tedbir almak adına riskli bulunduğu çalışanlara izin kullandırmak veya evden çalışma uygulamasına geçmek isteyebilir.

Böyle bir durumda, seyahat edilen tarih ve ülke/şehir bilgileri kişinin sağlık durumuna ilişkin bir veri olmadığı için yalnızca amaçla sınırlı olmak kaydıyla ilgili verileri toplayabilir.

Ancak bu veriler her ne kadar sağlık verisi olmasa da, Kanun'un asıl amacı olan kişisel verilerin belirli amaçla sınırlı ve ölçülü kullanılması ilkesine uymak gerekmektedir. Elde edilen bu seyahat verileri, yalnızca bu pandemi kapsamında önleyici ve koruyucu faaliyetler için kullanılmalı, bu veriler resmi olarak talep eden bir kurum veya kuruluş dışında başkaca üçüncü kişilere aktarılmamalı ve verinin kullanım/işleme amacı ortadan kalktığında imha edilmelidir.

Ayrıca, seyahat bilgileri nedeniyle ilgili kişi herhangi bir sağlık durumuyla ilgili işlenmemeli ve kişilik haklarına zarar verilmemelidir.

❖ Covid-19'un pandemi olması kişisel verilerin işlenmesinde Kanun'un uygulamasını durdurur mu?

Kanun kişisel verilerin hangi şartlar altında, nasıl işleneceğine ilişkin açık düzenlemeler yapmıştır. Bu nedenle veri sorumluları elde ettikleri kişisel verileri Kanun'a ve ilgili mevzuata uygun işlemekle yükümlüdürler.

Covid-19'un dünya çapında bir salgın olması ve kriz yönetimi gerektirmesi sebebiyle özellikle sağlık verileri konusunda işleme şartlarının yumuşayacağı akla gelse de, Kurul'un henüz bu konuda resmî herhangi bir açıklaması bulunmamaktadır. Buna ek olarak, herhangi bir salgın hastalık olması durumunda uygulama alanı bulan Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Kontrol Esasları Yönetmeliği ("Kontrol Yönetmeliği") kapsamında hem kamu kurum ve kuruluşları hem de özel hukuk tüzel kişileri ilgili Kontrol Yönetmeliği'nin 10.maddesi kapsamında belirtilen hususları yerel sağlık birimine bildirmek durumundadır.

Covid-19'un da Kontrol Yönetmeliği'nin EK-I'inde belirtilen hastalıklar arasında sayılacağı göz önünde bulundurulduğunda söz konusu hüküm kapsamında ilgili veri sorumlularının da bir takım bildirim yükümlülükleri doğacaktır.

Ancak Kontrol Yönetmeliği'nin 11.maddesinde de görülebileceği üzere kişisel verilerin işlenmesi ve ilgili birimlere aktarılması sırasında kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı ile temel hak ve özgürlüklerinin korunacağı ve aynı şekilde ilgili kişisel verilerin Kanun ve diğer mevzuata uygun olarak korunacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu nedenle, görülüyor ki, her ne kadar tüm dünyayı alarm durumuna geçiren bir salgın olsa da bu süreçteki kişisel veri işleme faaliyetlerinin dahi mevzuata uygun olması aranmaktadır. Dolayısıyla, mümkün olduğunca az kişisel veri işlemek ve Kurul ile İl Sağlık Müdürlüklerinin uygulama ve direktiflerine uymak gerekecektir.

Sonuç olarak, Covid-19 salgını devam ettiği sürece kişisel verilerin korunması hususunda azami özenin gösterilmesi ve sağlık verileri başta olmak üzere tüm kişisel verilerin hukuka uygun ve amaçla sınırlı olarak işlenmesi önem kazanmaktadır.

İletişim:

Av. Onur Küçük
KP Law, Ortak
onurkucuk@kphukuk.com

İş Kuleleri Kule 3 Kat 3
34330 Levent İstanbul

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. Tüm hakları saklıdır.